

Zápisnica č. 21

z 21. riadneho zasadnutia Komisie územného plánovania, ochrany a tvorby životného prostredia zriadenej pri zastupiteľstve PSK, uskutočneného dňa 07.04.2022

Zasadnutie sa uskutočnilo na základe pozvánky predsedu komisie územného plánovania, ochrany a tvorby životného prostredia v zasadačke úradu PSK s týmto programom:

1. Otvorenie.
2. Voľba overovateľa zápisnice a uznesenia.
3. Informácia o strategickom dokumente „Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky“, komponent 5. „Adaptácia na zmenu klímy“.
4. Informácia o strategickom dokumente „Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja.“
5. Rôzne (Odkalisko Poša).
6. Záver.

1. Otvorenie

Predseda komisie PaedDr. Miroslav Benko, MBA privítal prítomných, hostí komisie, starostku obce Nižný Hrabovec Mgr. Pčolinskú a starostu obce Poša p. Malého. Ospravedlnil JUDr. Hagyarího, MBA, p. Bajaju a otvoril 21. riadne zasadnutie Komisie územného plánovania, ochrany a tvorby životného prostredia. Všetci prítomní boli oboznámení s programom, ktorý bol zaslaný všetkým členom elektronicky. Nikto z prítomných nemal k predloženému programu pripomienky.

2. Voľba overovateľa zápisnice a uznesenia

Za overovateľa zápisnice a uznesenia bol zvolený Mgr. Róbert Mačej.

3. Informácia o strategickom dokumente „Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky“, komponent 5. „Adaptácia na zmenu klímy“

Mgr. Dugasová oboznámila prítomných s komponentom č. 5: „Adaptácia na zmenu klímy“ zo strategického dokumentu „Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky“ z oblasti zelenej ekonomiky ako jednej z piatich kľúčových oblastí verejných politík.

Komponent 5: Adaptácia na zmenu klímy

Cieľom je zvýšiť odolnosť ekosystémov i ľudských sídel voči negatívnym prejavom zmeny klímy reformami systému manažmentu vôd, manažmentu krajiny, ochrany prírody a biodiverzity, uplatňovaním zelených prvkov v krajine a investíciami do vodozádržných opatrení a budovaním zelenej infraštruktúry, vrátane výsadby zelene. Cieľ je v súlade s národnými stratégiami, a tiež stratégiami a dlhodobými cieľmi Európskej únie.

Komponent 5 prispieva k zelenej transformácii ekonomiky - realizácia reforiem a investícií významne a dlhodobo zvyšuje odolnosť ekosystémov a krajiny voči dôsledkom zmeny klímy, ako sú zvyšujúce sa teploty, privalové dažde a povodne, obdobia intenzívneho rastu sucha a nedostatku vody, vodná a veterná erózia, či strata biodiverzity z dôvodu miznúcich ekosystémov. Komponent 5 umožní realizovať opatrenia, ktoré zmiernia tieto negatívne vplyvy zmeny klímy a transformujú ekonomiku smerom od intenzívneho využívania prírodných zdrojov k udržateľnejším alternatívam. Dôraz v Komponente 5 je kladený na opatrenia v extraviláne. Rovnako dôležité sú adaptačné opatrenia v intravilánoch miest a obcí. Zadržiavanie dažďovej vody v sídlach pozitívne ovplyvňuje miestnu

mikroklimu, podporuje malý vodný cyklus a pomáha aj v boji proti suchu. Zvyšovaním vodozadržnej schopnosti miest a aplikáciou prvkov zeleno-modrej infraštruktúry sa zvýši odolnosť voči extrémnym výkyvom počasia v dôsledku zmeny klímy. V zastavanom území sa bude eliminovať negatívny dopad nepriepustných povrchov, zvýši sa podiel polopriepustných a priepustných povrchov, čo zvýši adaptačnú schopnosť sídiel. Plánuje sa podpora týchto investícií v rámci Európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) z programového obdobia 2021-2027.

Reforma 1: Reforma krajinného plánovania

Územia v prvom a druhom stupni ochrany dnes nedisponujú adekvátnou ochranou pred narušovaním krajinných štruktúr. Nový zákon o krajinnom plánovaní spolu s nadväzujúcimi metodickými dokumentami a mapovými podkladmi bude dôležitým odborným podkladom pre územnoplánovacia dokumentácia a následné schvaľovacie procesy pre povoľovanie stavieb a činnosti. To bude mať významný vplyv na udržanie krajinných štruktúr, ekologickú stabilitu a ochranu biodiverzity. Ich stratou by sa narušila schopnosť adaptácie na zmenu klímy, ktorú prirodzene poskytujú krajinné štruktúry.

Náklady Reforma 1: 0 mil. EUR

Reforma 2: Reforma ochrany prírody a hospodárenia s vodou v krajine

Cieľom reformy je dosiahnuť taký stav biotopov v chránených územiach, ktorý bude zaručovať ich dlhodobý a zvyšujúci príspevok k ochrane krajiny pred zmenou klímy a ich vlastnú odolnosť pred nepriaznivými účinkami zmeny klímy. Toto sa udeje prostredníctvom inštitucionálneho posilnenia ochrany prírody, minimalizáciou kompetenčných konfliktov v rámci chránených území, zjednodušením systému ochrany, integráciou sústav chránených území (národnej, európskej a medzinárodnej) a vytvorením podmienok pre zonáciu národných parkov. Výsledkom bude moderný systém, v rámci ktorého bude na príslušných územiach prvotným cieľom ochrana prírody a biodiverzity, čo zabezpečí dlhodobý stabilný príspevok ekosystémov k adaptácii na zmenu klímy a k mitigácii. Zároveň reforma umožní revitalizáciu vodných tokov a vytvorí priestor pre ich ekologický manažment, obnovu priestoru pre rieky a progresívnu protipovodňovú ochranu zohľadňujúcu ochranu prírody a zadržiavanie vody v krajine.

Náklady Reforma 2: 0 mil. EUR

Investícia 1: Adaptácia regiónov na klimatickú zmenu s dôrazom na ochranu prírody a rozvoj biodiverzity

Cieľom investície je ochranou ekosystémov zabezpečiť dlhodobý udržateľný príspevok ekosystémov k adaptácii na zmenu klímy a zmiernenie jej dôsledkov (zmiernenie povodní, prevencia pred suchom). To sa dosiahne majetkovým vyrovnaním na najvýznamnejších pozemkoch v národných parkoch a zabezpečením sústavnej, dlhodobej a udržateľnej ochrany prírody. Majetkové vyrovnanie umožní vyhlásenie nových bezzásahových území s najvyšším stupňom ochrany, čo zvýši odolnosť ekosystémov. Útlm ťažby dreva a rozvoj ochrany prírody umožní vyššiu prevenciu pred povodňami a suchom, **transformáciu regiónov z orientácie z intenzívneho využívania prírodných zdrojov na mäkký turizmus, s vyššou pridanou hodnotou a vyššou mierou poskytovaných ekosystémových služieb.** Revitalizované vodné toky, vrátane mokradí, zabezpečia zadržiavanie vody v krajine a jej postupné uvoľňovanie. Stanú sa dôležitými prvkami krajiny, podporia zachovanie biodiverzity a obnovu biotopov. Obnova lesov zalesňovaním pôvodnými druhmi drevín docielu zníženie vodnej erózie pôdy, dosiahne sa prirodzené zadržiavanie vody v krajine, čím dôjde k zmierneniu dôsledkov extrémnych výkyvov počasia, najmä povodní a sucha.

Odhadované náklady Investície 1: 159 mil. EUR

Hlavné výzvy Komponentu 5 - zmena klímy; stav vodných tokov; stav chránených území a strata biodiverzity.

Hlavné ciele Komponentu 5:

- Implementácia Európskeho dohovoru o krajine a **prijatie nového zákona o krajinom plánovaní** sa vytvorí nástroj a podpora na udržanie krajinných štruktúr, čo bude mať zásadný význam pre ekologickú stabilitu krajiny, v kontexte klimatických zmien a ochranu biodiverzity.
- Lepšie podmienky na dosiahnutie priaznivého stavu vodných tokov, zvýšenie schopnosti krajiny zadržiavať vodu a zabezpečenie protipovodňovej ochrany sídel.
- Zefektívnenie a skvalitnenie manažmentu chránených území, posilnením organizácie ochrany prírody a orgánov ochrany prírody sa zvýši odolnosť ekosystémov voči zmene klímy. Podpora prirodzených ekosystémov a ochrana predovšetkým prioritných európskych druhov a biotopov aj formou bezzásahovosti zabezpečia odolné lesné ekosystémy, ktoré prispievajú k uhlíkovej neutralite.
- Transformácia hospodárstva v chránených územiach z intenzívnej ťažby dreva na prírode blízke obhospodarovanie, ekologické poľnohospodárstvo a mäkký turizmus s vyššou pridanou hodnotou a diverzifikovanou štruktúrou pracovných príležitostí reformou ochrany prírody.
- **V najviac ohrozených regiónoch (Muránska Planina a Poloniny)** budú realizované plány rozvoja (pilotné projekty), ktoré napomôžu regiónom pri ich transformácii a zabezpečia nové pracovné miesta bez negatívneho dopadu na životné prostredie. Mäkký turizmus má navyše vyššiu pridanú hodnotu a predstavuje sofistikovanejší a diverzifikovanejší sektor než intenzívna ťažba dreva, čo môže pomôcť regiónom a zabrániť ich vyľudňovaniu. Tieto projekty budú modelovými prípadmi pre ostatné regióny Slovenska.
- **Región NP Poloniny** je súčasť lokality svetového prírodného dedičstva Organizácie Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru (UNESCO), biosférickej rezervácie UNESCO, držiteľ Európskeho diplomu Rady Európy a prekrýva sa s územiami Natura 2000. Do výberu podporených činností a investícií v rámci rozvojových projektov budú zapojení všetci miestni aktéri formou účasti v riadiacej a výberovej komisii (obce, neziskové organizácie, miestne akčné skupiny, ŠOP SR, MŽP SR, oblastné organizácie cestovného ruchu a pod.). Realizátormi projektov budú mestá a obce, záujmové združenia, právnické osoby v zakladateľskej alebo zriaďovateľskej pôsobnosti štátu, neziskové organizácie, ŠOP SR alebo iné štátne organizácie.
- **Oblasti podpory** - modernizácia budovy školy za účelom vytvorenia ľahkých ubytovacích kapacít v počte 60 lôžok, diverzifikácia pridruženej drevárskej výroby, tržnica pre regionálne výrobky, dobudovanie turistickej infraštruktúry pre celoročné aktivity, diverzifikácia poľnohospodárstva, ekologizácia poľnohospodárstva, zriadenie pracovného inkubátora (sociálny podnik), podpora chránenej dielne ako sociálny podnik, škola remesiel, vytvorenie podmienok na konskú turistiku v rámci rozšírenia sezónnej ponuky udržateľných služieb prírodného turizmu v chránenom území, nové trasovanie turistickej cesty prvej svetovej vojny naprieč severovýchodným Slovenskom a realizovanie náučných lokalít, podpora drobnochovateľov hovädzieho dobytku, kôz, oviec, podpora obyvateľov na súkromné ubytovanie turistov, zriadenie penziónu v priestoroch bývalej koniarne, Glamping „Park hviezdnej zábavy“, vytvorenie podmienok na bežecké lyžovanie v rámci rozšírenia sezónnej ponuky udržateľných služieb prírodného turizmu v chránenom území, vytvorenie podmienok na pozorovanie voľne žijúcich zvierat a zároveň prirodzený manažment chránených území, dobudovanie sprievodnej infraštruktúry cyklistického chodníka ikon (KDC), zabezpečenie pitnej vody pre obce a realizácia opatrení na zadržiavanie vody v okolí vodného zdroja, realizácie vodozádržných a iných opatrení podporujúcich ochranu oblastného vodného zdroja, vybudovanie a obnova turistickej infraštruktúry chodníkov, umiestnenie úschovných boxov v obci pre bicykle cykloturistov, vybudovanie cyklotrasy, nákup a prevádzka štyroch elektro mikrobusev, inštalácia a prevádzkovanie elektro-nabíjacích staníc pre elektromobily, **vybudovanie infocentier s interaktívnymi výstavami o adaptačných opatreniach na zmenu klímy**, revitalizácia zväznic a protierózne opatrenia v narušených častiach územia lesnatých častí územia NP, vybudovanie záchytných parkovísk v národných parkoch a zabezpečenie kyvadlovej dopravy na turistické miesta nízko emisnými ekologickými autobusmi alebo konským povozom.

Finančné náklady pre Pilotné rozvojové projekty mäkkého turizmu pre NP Poloniny a NP Muránska planina – 16 mil. EUR.

Časový rozvrh

Pilotné projekty transformácie regiónov budú realizované pre regióny NP Muránska Planina - termín realizácie Q4 2024, **NP Poloniny - termín realizácie – Q2 2026.**

Konkrétne projekty pre rozvoj NP Muránska Planina a NP Poloniny budú vypísané na webovej stránke MŽP SR do **Q2 2022.**

Diskusia:

Ako prvý v diskusii vystúpil Ing. Fecko, s tým, že biodiverzitu chceme všade, hlavne tam, kde nie sú vysporiadané vlastnícke vzťahy. Riešením je projekt pozemkových úprav. Z plánu obnovy a odolnosti SR bude možné čerpať finančné prostriedky aj na pozemkové úpravy. Bude to na obci, či do pozemkových úprav zahrnie len ornú pôdu alebo aj lesné pozemky. V urbáriách často prevyšuje komerčný záujem potreby. Laicky povedané, voda má ostať tam, kde spadne. Chýbajú nám zdrže, prehrádzky, poldre, remízky, ktoré sa budú riešiť pozemkovými úpravami. Pozemkové úpravy (PÚ) prebiehajú v 130 tich územiach, 110 pripravených PÚ čaká na finančné prostriedky a ďalších 240 je pripravených na ďalšie 5 ročné obdobie. Určujú sa všeobecné zásady funkčného využívania pozemkov. V poľnohospodárstve je uhlíková stopa, obce nezásobujú mesto produktami z poľnohospodárstva, ale je to naopak. Z obce chodia nakupovať do mesta. V diskusii vystúpil p. Babin, ktorý hovoril, že nad obcou Zbojná v okrese Medzilaborce sa nachádza priehrada, ktorá je nevyužitá približne 50 rokov a voda preteká voľne, je potrebné ju revitalizovať. Ing. Hamrák podotkol, že je chybou keď závlahy skončili a bolo by dobré ich obnoviť.

Záverom diskusie PaedDr. Slivková podala informáciu, že dňa 8.4.2022 príde do obce Stakčín pán štátny tajomník a predmetom riešenia bude NP Poloniny. Bude to informačné stretnutie pred vyhlásením výzvy. Čo sa týka Plánu obnovy a odolnosti SR, chceli sme byť sprostredkovateľským orgánom, ale ide to mimo nás. Neboli sme pri jeho tvorbe ani pri príprave implementácie a asi nebudeme ani pri jeho implementácii. Tento komponent ešte nebol posunutý do vlády a návrhy, čo sa týka NP Poloniny, ktoré tam sú, nespĺňajú naše očakávania. Zainteresovaní v danom regióne si vedia predstaviť iné plány v národnom parku ako sú navrhnuté. O nezainteresovaní vyšších územných celkov do prípravy dokumentu potvrdil aj Ing. Fecko a vyjadril obavy či investície pôjdu tam kde je to potrebné. Informovanosť členov komisie o „Pláne obnovy a odolnosti SR“ je naša iniciatíva a touto cestou poprosila Ing. Fecka, aby apeloval na Úrade vlády, že chceme byť súčinní pri tomto dokumente, jeho implementácii a aby sme mohli podávať návrhy, ktoré sú potrebné a ktoré by sa následne realizovali. Poslednou otázkou v diskusii bolo, kto bude vlastne prijímateľom a žiadateľom finančných prostriedkov pri predkladaní projektov. Odpoveďou na vznesenú otázku bolo, že všetky podmienky budú stanovené pri vyhlásení jednotlivých výziev.

N á v r h n a u z n e s e n i e:

Komisia územného plánovania, ochrany a tvorby životného prostredia pri Zastupiteľstve Prešovského samosprávneho kraja

A B e r i e n a v e d o m i e

Informáciu o strategickom dokumente „Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky“- komponent 5. „Adaptácia na zmenu klímy“.

Návrh uznesenia bol jednomyseľne schválený.

4. Informácia o strategickom dokumente „Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja“

Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja bola spracovaná s cieľom zhodnotiť zraniteľnosť územia na dopady zmeny klímy v rámci prírodného prostredia, urbanizovanej krajiny, vybranej infraštruktúry a socioekonomických charakteristík územia kraja, vrátane aktivít so zameraním sa na rozčlenenie do hospodárskych sektorov – špecifických oblastí a cieľov. Bude slúžiť

Prešovskému samosprávnemu kraju ako nástroj na plánovanie a rozhodovanie, pričom poskytne príležitosť, aby otázky klimatickej zmeny boli systematicky začleňované do širokej škály dokumentov spracovávaných a prijímaných v kompetencii PSK. Súčasne bude odborným východiskovým podkladom aj pre mestá a obce, pre ktoré vyšpecifikuje v území najvýznamnejšie dopady zmeny klímy.

Textová časť je členená na analytickú časť, syntetickú časť a návrhovú časť.

Grafická časť obsahuje mapové prílohy:

- Mapová príloha č. 1: Administratívna mapa PSK
- Mapová príloha č. 2: Využitie územia v PSK
- Mapová príloha č. 3: Tepelná mapa PSK
- Mapová príloha č. 4: Moisture index PSK
- Mapová príloha č. 5: NDVI PSK
- Mapová príloha č. 6: Klimatické oblasti – PSK
- Mapová príloha č. 7: Priemerná ročná teplota vzduchu – PSK
- Mapová príloha č. 8: Priemerný počet tropických dní – PSK
- Mapová príloha č. 9: Priemerný ročný úhrn zrážok – PSK
- Mapová príloha č. 10: Počet epizód sucha podľa relatívneho Z-indexu – PSK
- Mapová príloha č. 11: Priemerný sezónny počet dní so snežením – PSK
- Mapová príloha č. 12: Lesné vegetačné stupne – PSK
- Mapová príloha č. 13: Lokality identifikovaných zosuvov – PSK
- Mapová príloha č. 14: Vybavenie verejnou kanalizáciou – PSK
- Mapová príloha č. 15: Celková zraniteľnosť voči klimatickej zmene – PSK

Spracovateľ: EKOJET, s.r.o. Tehelná 19, 831 03 Bratislava, prevádzka Staré Grunty 9/A, 841 04 Bratislava

A. Analytická časť

- **teoretické východiská**
 - legislatíva v problematike zmeny klímy; aktivity SR v problematike zmeny klímy; scenáre vývoja zmeny klímy v Európe a na Slovensku; kontext na doterajšie strategické dokumenty PSK,
- **stanovenia zraniteľnosti** územia kraja vychádza z programu ESPON Climate 2013 (CLIMATE CHANGE AND TERRITORIAL EFFECTS ON REGIONS AND LOCAL ECONOMIES IN EUROPE – Klimatické zmeny a územné vplyvy na regióny a miestne ekonomiky v Európe), analyzuje, ako a do akej miery klimatické zmeny ovplyvňujú konkurencieschopnosť a súdržnosť európskych regiónov, respektíve Európy ako celku.
- **analýza územia kraja**
 - vývoj zmeny klímy, scenáre – popis klimatických podmienok, stav a vývoj klimatických charakteristík a popis a identifikácia adaptačnej kapacity v sektoroch citlivých resp. zraniteľných zmenami klimatických podmienok, identifikácia rizík,
 - **hodnotené sektory** – obyvateľstvo a ľudské zdravie; horninové prostredie; biodiverzita, lesné hospodárstvo; poľnohospodárstvo; sídelné prostredie, vrátane tepelných ostrovov okresných miest; cestovný ruch; doprava, priemysel a energetika.

B. Syntetická časť

- prehľad klimatických scenárov, prejavy zmeny klímy na Slovensku – súčasné i očakávané,
- hodnotenie jednotlivých indikátorov expozície – teplota vzduchu, počet letných a mrazových dní, zrážky (lejaky, výdatné zrážky, sneh), vodná bilancia (výpar, záplavy),
- **identifikácia zraniteľnosti v jednotlivých sektoroch**
 - stanovenie indikátorov
 - analýza zraniteľnosti (3 stupne – 1-najnižší, 2-stredný, 3-navyšší)

- **štruktúra analýzy zraniteľnosti (tabuľka): jav → stav/systém → predpokladaný negatívny dopad → hodnotenie (pravdepodobnosť scenára, závažnosť, zraniteľnosť),**
- SWOT analýza,
- **identifikácia najzraniteľnejších oblastí kraja,**
- **návrh riešenia – adaptačné opatrenia.**

C. Návrhová časť

- **súhrn hlavných rizík vyplývajúcich zo zmeny klímy** - nárast priemernej teploty; posun vegetačných pásov; vlny horúčav; krátenie sezóny zimných športov a zhoršenie snehových podmienok a zvýšený počet intenzívnych povodní a privalových zrážok,
- pre každý sektor je stanovený špecifický cieľ spolu so sústavou adaptačných opatrení. Špecifický cieľ každej oblasti vychádza z hlavných identifikovaných problémov (rizík) a smeruje k ich napĺňovaniu,
- **špecifické ciele stanovené AS PSK:**
 - v oblasti obyvateľstva a zdravia
 - v oblasti horninového prostredia
 - v oblasti prírodného prostredia a biodiverzity
 - v oblasti lesného hospodárstva
 - v oblasti vodného hospodárstva
 - v oblasti poľnohospodárstva
 - v oblasti sídelného prostredia
 - v oblasti cestovného ruchu
 - v oblasti dopravy
 - v oblasti priemyslu a energetiky
- **návrh adaptačných opatrení** – v každom sektore sú adaptačné opatrenia bližšie opísané a sú navrhnuté aktivity na elimináciu negatívnych prejavov zmeny klímy
- **katalóg navrhovaných opatrení** – obsahuje vzorové opatrenia k jednotnému prístupu pri príprave, návrhu a vypracovaní účinných opatrení pri adaptácii prejavov extrémnych hydrologických situácií - hlavne povodní, hospodárenia s dažďovou vodou, vln horúčav a sucha. Je zameraný predovšetkým na aktuálny problém hospodárenia s dažďovou vodou v **sídelnom prostredí**,
- prehľad relevantných projektov realizovaných v rámci kraja so súvislosťou na opatrenia na zmiernenie dopadov zmeny klímy,
- **návrh implementácie** - prepojenie s PHRSR PSK; zapracovanie do ÚPN PSK; prepojenie s NUS PSK; návrh, realizácia akčného plánu, možnosti realizácie adaptačných opatrení v rámci kompetencií krajskej samosprávy v relevantných sektoroch.

Na teraz je spracovaný návrh Adaptačnej stratégie na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja a pripravuje sa proces posudzovania vplyvov strategického dokumentu v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene niektorých zákonov. Po ukončení procesu posudzovania vplyvov a zapracovaní pripomienok bude finálny dokument opätovne predložený do Komisie územného plánovania, ochrany a tvorby životného prostredia a následne bude predložený do Zastupiteľstva PSK na schválenie.

Ing. Fecko ubezpečil, že urobí všetko čo je v jeho silách, aby PSK bolo zapojené do procesov týkajúcich sa Plánu obnovy a odolnosti SR.

N á v r h n a u z n e s e n i e :

Komisia územného plánovania, ochrany a tvorby životného prostredia pri Zastupiteľstve Prešovského samosprávneho kraja

A Berie na vedomie

Informáciu o strategickom dokumente „Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja“.

Návrh uznesenia bol jednomyselne schválený.

5. Rôzne **Odkalisko Poša**

PaedDr. Benko informoval čo sa udialo od poslednej komisie vo veci „odkalisko Poša“. Dňa 15.3.2022 sa v Nižnom Hrušove uskutočnilo ústne pojednávanie v rámci konania vo veci určenia zodpovednej osoby za environmentálnu záťaž. Pojednávanie sa uskutočnilo aj preto, že Okresný úrad mal nové podklady v predmetnej veci, týka sa to presnejšieho vymedzenia územia environmentálnej záťaže. Účastníci konania (N. Hrušov, N. Hrabovec, Poša, prevádzkovateľ odkaliska) požiadali o predĺženie lehoty na vyjadrenie sa k podkladom do 7.4.2022. Správca konkurznej podstaty – Chemko Strážske, vzhľadom na prebiehajúce konanie vo veci určenia povinnej osoby za environmentálnu záťaž, požiadala o zápis z ústneho pojednávania a vzhľadom na závažnosť problematiky požiadala o predĺženie lehoty na vyjadrenie do 30.4.2022. Osem rokov nevieme určiť zodpovednú osobu za environmentálnu záťaž. Prizvaní do tejto komisie boli starostovia dotknutých obcí (N. Hrušov, N. Hrabovec, Poša). Pán Fenčák informoval, že na ústnom pojednávaní bolo predložené záverečné stanovisko z geologickej úlohy vykonanej v roku 2020 a na základe výsledkov z tejto geologickej úlohy bolo odkalisko Poša posunuté do nižšieho stupňa environmentálnej záťaže. Dňa 31.3.2022 bola správa o výsledkoch geologického prieskumu zverejnená. Výsledky nie sú výpovedné nakoľko geologický prieskum bol vykonaný v okolí a nie v telese odkaliska. Požadovali sme v zadaní geologickej úlohy preskúmať odkalisko a to bolo zmenené , nevieme na podnet koho. Starosta obce Poša len skonštatoval, že výstupy zo záverečnej správy sú neprijateľné a neobjektívne. V roku 2015 ŠGÚDŠ vykonala prieskum a výsledky z monitorovania vody boli, že znečistenie vody nebezpečnými látkami (arzén, PCB) je vysoko nebezpečné pre ľudí a zvieratá. Ak porovnáme geologickú správu s minulosťou, tak sú tam nezrovnalosti. Na jednej strane riziko kontaminácie vody je nepravdepodobné , na druhej strane vysoké. My, čo tam žijeme nás zaujíma orná pôda. Zvieratá sú postihnuté PCB látkami. Je dokázané že PCB látky sa šíria vzduchom. Slovenská zdravotnícka organizácia urobila testovanie 5 000 ľudí Zemplína na PCB látky a výsledky sú alarmujúce. Kritické hodnoty tu predstavujú 55 000 nanogramov na gram tuku, čo predstavuje 4 000 násobné prekročenie kritickej hodnoty. Držíme sa monitoringu a geologických výskumov, ktoré boli robené. Doteraz bolo vykonaných 10 vrtov, avšak štátny orgán neurobil žiadny vrt. Potrebujeme urobiť jeden vrt priamo v odkalisku, aby sa zistila prítomnosť nebezpečných látok a čo vlastne v odkalisku je. Do roku 2008 tam bola spoločnosť Chemko Strážske, od roku 2008 – 2012 spoločnosť TP 2, ktorá vypúšťala odpad bez povolenia, až do roku 2019. Do odkaliska boli dovážané externé nebezpečné látky z územia Slovenskej republiky a z nepotvrdených zdrojov, že aj zo zahraničia. Záverom poprosil, aby sme podporili túto myšlienku na získanie finančných prostriedkov na vykonanie vrtu priamo v odkalisku. Do diskusie vstúpila starostka obce Nižný Hrabovec, Mgr. Pčolinská. Vo vyhlásení vlády sú dve priority v oblasti ochrany životného prostredia. Prvá Predajná a druhá odkalisko Poša. Boli napísané tri listy premiérovi, urgovali a do dnešného dňa sme nedostali odpoveď ani od premiéra a ani od pána ministra. Pán minister a tomu nebude venovať nakoľko odkalisko nie je tak nebezpečné. 450 000 občanov ostalo bez vedomostí, v neistote. Keď tam nič nie je, tak urobme 4 vrty v odkalisku, čo bude stáť 100 000 € a možno 150 000 €. Ak máme finančné prostriedky na korytnačku, tak môžu sa nájsť financie aj pre obyvateľov Zemplína. Urobme inventúru. Ak vrty preukážu neprítomnosť nebezpečných látok, je to v poriadku a ak nie tak treba niečo urobiť preto, aby sa situácia zmenila. Do roku 2008 vypúšťal odpad do odkaliska štát a po roku 2008 dopúšťal odpad TP 2. Všetko je to o peniazoch, buď štát nech uvoľní financie alebo treba hľadať spôsob cez eurofondy. Ing. Mudry

podotkol, že od roku 1996 boli vlastníkmí akcionári, nie štát. Ak to odpredal štát, štátna inšpekcia ŽP si nekonala svoju povinnosť. Toho času nebolo odkalisko ešte v tak alarmujúcom stave ako dnes. Dali sa urobiť rozbor, ktoré preukázali, že v odkalisku sa nachádzajú formaldehydy, fenoly a PCB látky. Bolo proklamované že odkalisko je najväčšie úložisko PCB v Európe. Pán Hudáček povedal, že máme inšpekciu ŽP, štát to spôsobil, to je na trestné oznámenie, Mgr. Mačej dodal, že MŽP SR je jedna katastrofa, ľudia tam majú dosah na vlka, medveďa, svišťa. Vládne tam tretí sektor. Všetko sa malo zmeniť na MŽP SR, fungovanie ministerstva malo byť príkladné, avšak opak je pravdou. Je nepochopiteľné, že sú ohrozené životy, takmer 450 000 ľudí a ministerstvo voči tomu zaujalo pasívny postoj. Pán Fenčák na záver povedal, že potrebujeme silnú podporu od PSK, memorandum medzi PSK a obcami. Čo sa týka odkaliska, tak musíme urobiť dva kroky. Prvý krok - zastaviť vypúšťanie odpadu do odkaliska, druhý krok - sanácia odkaliska. Musíme mať financie, zodpovednú osobu a čo s tým ideme sanovať. Dňa 31.1.2022 sa uskutočnilo stretnutie starostov obcí za účasti predsedu PSK, riaditeľa PSK, PaedDr. Slivkovej a PaedDr. Benka. Odovzdal slovo PaedDr. Slivkovej, ktorá informovala, že závery ktoré vyplynuli z rokovania boli, že je potrebné vyvinúť tlak na štátne orgány podpisom memoranda. Určite už vnímate, že máme podpísané memoranda o vzájomnej pomoci pri Poloninách a Domaši. Environmentálna záťaž „odkalisko Poša“ je záležitosťou štátu, je potrebné, aby boli uvoľnené prostriedky z rezervy štátu. Nie je to v kompetencii PSK, nevieme spolupracovať pri určení zodpovednej osoby za environmentálnu škodu. Vieme spolupracovať a spoločne hľadať finančné zdroje. Nechceme zachádzať do vecí, ktoré nie sú v našej kompetencii. Využívam aj prítomnosť pána poslanca NR, Ing. Fecka, ktorý je z rezortu pôdohospodárstva, či by nesprostredkoval stretnutie s pánom ministrom. Ide o životy cca 400 000 občanov a to je, aby sa venovala pozornosť osobitého zreteľa. Starostka obce Nižného Hrabovca, Mgr. Pčolinská povedala, že v obci majú dve odkaliská. Zo severu fúka a zapácha a z juhu, z odkaliska Poša, nezapácha a škodí. V roku 20219 a 2020 sme boli plní nádeje, ministerstvo prisľúbilo, že sa to posunie a zrazu nastal obrat z neznámych dôvodov.

Možno na ministerstve si myslia, že prišli traja sedliaci z východu. Mám kolegu z Karlovej univerzity a dovoľm si tvrdiť, že jeho vedomosti sú ďaleko väčšie ako niektorých ľudí na ministerstve. Dňa 10.12.2021 sme boli v Bratislave, kde sa prijali uznesenia (8), z ktorých sa nesplnilo nič. V aule NR sa uskutočnila veľká tlačovka za účasti predsedu vlády a MŽP SR. Nič sa nesplnilo, nevieme ako prinútiť kompetentných, aby sa tým zaoberali. PaedDr. Benko spomenul stretnutie s ministerstvom na tvare miesta. Vtedy sme mysleli, že nastane zlom a vláda sa začne zaoberať environmentálnou záťažou „odkalisko Poša“. Problematika odkaliska Poša má súvislosti a dopad aj na potravinový reťazec. Výrobky sa dostávajú priamo k spotrebiteľovi. Aj poľovníci o tomto vedia a mäso dávajú do výkupu a odtiaľ na pulty predajní. Tieto dôsledky môžu dôjsť až na medzinárodnú úroveň, čo si nikto vo vláde neuvedomuje. Ing. Turčan sa vyjadril k problematike. Bol som účastný stretnutia s pánom ministrom, boli sme aj na tvare miesta. Opýtal sa aj na zásobovanie a stav pitnej vody. Pán Fenčák odpovedal, že napojiteľnosť na verejný vodovod je vysoká. Robili sa testy pitnej vody u 40 tich záujemcov, z ktorých dvaja využívajú vodu na pitné účely. Z odobraných vzoriek vody, v desiatich prípadoch bol limit veľmi prekročený (prítomnosť kontaminovaných látok). V tejto oblasti sa päť rokov nehnojí. Bolo zakázané používať vodu na pitné účely, začalo sa s výstavbou vodovodu. Kompletný chemický rozbor jednej vzorky je zhruba 200 €. Ing. Turčan navrhol, aby sa ako prvé vyzval Úrad vlády na uvoľnenie finančných prostriedkov na geologický prieskum v telese odkaliska do stanoveného termínu a ak nie, tak treba uvoľniť financie z Prešovského samosprávneho kraja v sume 200 000 €. Ako prvý by túto environmentálnu záťaž mal riešiť štát. Diskusiu ukončil PaedDr. Benko s tým, že predmetný materiál „odkalisko Poša“ bude predložený do Komisie finančnej a následne do Rady PSK.

Memorandum bolo zaslané na doplnenie starostom obcí, ktorí obratom zaslali jeho doplnenie bodmi, ktoré má memorandum obsahovať. Po ukončení 21. zasadnutia Komisie územného plánovania, ochrany a tvorby ŽP sa uskutoční sedenie so starostami obcí (N. Hrušov, N. Hrabovec, Poša) vo veci doladenia (finálneho znenia) memoranda.

Celkom na záver komisie sa pán Fenčák opýtal ako prvé na program „Life IP“, konkrétne na správu o výsledkoch monitorovania kvality ovzdušia od 4.10.2021 do 22.11.2021 v obci Hencovce. Za druhé, kde sa nachádza monitorovacia stanica z Hencoviec a kedy bude doručené do obce Nižný Hrušov. Nakoľko Mgr. Lejko nebol prítomný na pracovisku, odpovede na vznesené otázky mu budú doručené do 13.4.2022.

Návrh na uznesenie

Komisia Územného plánovania, ochrany a tvorby životného prostredia

A. Berie na vedomie:

1. Informáciu o strategickom dokumente „Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky“, komponent 5: „Adaptácia na zmenu klímy“.
2. Informáciu o strategickom dokumente „Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja“.
3. Informáciu o Odkalisku Poša a Memorande o vzájomnej spolupráci medzi Prešovským samosprávnym krajom a Obcami Poša, Nižný Hrušov a Nižný Hrabovec.

B. Odporúča Zastupiteľstvu Prešovského samosprávneho kraja:

1. Schváliť finančné prostriedky v sume 200 000 € za účelom geologického prieskumu environmentálnej záťaže Odkalisko Poša. Prešovský samosprávny kraj následne požiada štát o refundáciu uvedených finančných prostriedkov.

Návrh uznesenia bol jednomyseľne schválený.

6. Rôzne

7. Záver

Predseda komisie ukončil 21. riadne zasadnutie komisie a poďakoval prítomným za účasť.

Zapísala: Ing. Ingrid Hrindová

PaedDr. Martina Slivková, PhD., MBA
sekretár komisie ÚP, ochrany a tvorby ŽP

PaedDr. Miroslav Benko, MBA
predseda komisie ÚP, ochrany a tvorby ŽP

Overovateľ:
Mgr. Róbert Mačej